

**VALTIOVARAINVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 7/2005 vp**

**Valtioneuvoston selvitys komission esityksistä
koskien alueellisia valtiontukia ja rakennerahastojen käyttöä investointien osarahoituksena — Suomen kanta**

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 4 päivänä helmikuuta 2005 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten valtioneuvoston selvitykseen komission esityksistä koskien alueellisia valtiontukia ja rakennerahastojen käyttöä investointien osarahoituksena (E 58/2004 vp) liittyvän jatkokirjelmän 1. KTM 27.01.2005.

Lisäksi suuri valiokunta on 2.3.2005 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten asiaan liittyvän jatkokirjelmän 2. KTM 24.02.2005.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja tarkastusjaostossa.

Asiantuntijat

Hallinto- ja tarkastusjaostossa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Auli Korhonen ja ylitarkastaja Kari Virtanen, kauppa- ja teollisuusministeriö
- neuvotteleva virkamies Jussi Ylilahti, sisäasiainministeriö.

Viitetieto

Valtiovarainvaliokunta on 28.9.2004 antanut asiasta lausuntonsa VaVL 26/2004 vp.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Komission esitys alueellisista valtiontuesta koskee tukikelpoisten alueiden määrittelyperusteita sekä yritysten investointitukien hanketason enimmäismääriä. Komission esitys tulisi supistamaan merkittävästi Suomen nykyistä aluetukikelpoista aluetta. Tuen suuntaviivoja koskeva uudistus johtaa siihen, että alueellisten tukialueiden väestöpeitto laskee nykyisestä 42,2 prosentista noin 24 prosenttiin. Nykyisiä tuki-

alueita ovat muun muassa Itä-Suomi kokonaisuudessaan, merkittävä osa Pohjois-Suomea, osia Keski- ja Lounais-Suomesta sekä Ahvenanmaa (pl. Maarianhamina). Vuonna 2004 myönnetyn investointituen määrä näille alueille oli noin 70 miljoonaa euroa.

Esitetty uudistus vaikuttaa myös tuki-intensiteetteihin nykyisillä kehitysalue I- ja II -tukialueilla. Eniten tuki-intensiteetit ovat vaarassa

laskea suurten ja keskisuurten yritysten tapauksissa lähinnä nykyisestä teoreettisesta maksimitasosta. Lopullinen vaikutus riippuu niistä täsmennyksistä, jotka vielä mahdollisesti ovat saatavissa komission esitykseen.

Komissio esitti aluetuen suuntaviivoista ensimmäisen keskusteluasiakirjan vuoden 2004 keväällä. Nyt käsitellyssä oleva toinen versio aluetukiudistuksesta on joulukuulta 2004. Jäsenmaiden kirjallisten kommenttien sekä jäsenmaiden ja komission välisten kahdenkeskisten neuvottelujen pohjalta komissio laatii ensimmäisen varsinaisen sääntöluonnoksen. Tämä luonnosasiakirja käynnistää kesäkuussa 2005 seuraavan, oletettavasti viimeisen käsittelykierroksen.

Suomen kanta tämänkertaiseen esitykseen on toimitettava komissiolle 15.3.2005 mennessä.

Valtioneuvoston kanta

EU-ministerivaliokunnassa 18.2.2005 muotoiltu valtioneuvoston kanta sisältää täsmennyksiä viime vuoden kesäkuussa esitettyyn alkuperäiseen kantaan joiltakin osin. Täsmennykset eivät kuitenkaan ratkaisevasti muuta jo aiemmin hyväksyttyä toimintalinjaa. Ne selkiyttävät tukialueen määrittelyä ja maantieteellistä ulottuvuutta sekä "erittäin harvaan asuttujen alueiden toimintatuen" käsitettä.

Valtioneuvosto katsoo, että toteutuessaan komission aluetukiudistuksen toinen versio saattaa vaikuttaa lisää sekä aluetukikelpoisten alueiden että hanketason tukimäärän pienenemiseen. Suomi pitää tärkeänä, että EU:ssa jo päätettyjen linjausten mukaisesti aluetuki kohdistetaan vähiten kehittyneille alueille.

Komission esittämä aluetuen kohdentamisratkaisu edellyttää Suomen mielestä tiettyä joustoa. Joustolla turvattaisiin se, että kaikkein heikoimmin kehittyneet alueet ml. vanhan tavoite 6 -alueen seutukunnat, jotka eivät sisälly NUTS II -alueisiin sekä saaristoalueet ja Ahvenanmaa (pl. Maarianhamina) voidaan tulevaisuudessakin sisällyttää aluetuen piiriin. Suomi esittää, että nämä bruttokansantuotteeltaan heikommalla ja harvaan asutut alueet sisällytetään tukialueeseen laajentamalla komission esitystä. Tarvittavan jouston suuruus on noin 5 prosenttia maan väestöstä.

Mikäli edellä oleva vaihtoehto ei toteudu, Suomi esittää, että po. ongelmalliset alueet sisällytettäisiin tukialueeseen "vaihtamalla" ne kehitystasoltaan maan parhaimpiin, nykyisen tukikartan ulkopuolella oleviin alueisiin.

Mahdollisen jouston käytöstä päätetään erikseen. Suomi kannattaa harvan asutuksen kriteerin määrittelyn soveltamista ensisijaisesti NUTS II -tasolla. Tällöin joustotarve olisi pienempi.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtiovarainvaliokunnalla ei ollut mahdollisuutta ennakkoon käsitellä Suomen kantaa komission kevään 2004 keskusteluasiakirjaan. Tämänkertaisen version käsittelystä valtioneuvostossa valiokunnalla sen sijaan on ollut mahdollisuus saada tietoa useampaan otteeseen.

Valiokunta tukee valtioneuvoston viime vuoden kesäkuussa alustavasti määriteltyä ja nyt täsmennettyä toimintalinjaa. EU-ministerivaliokunnassa 18.2.2005 tehdyt täsmennykset ovat olennaisia ja vaikuttavat sekä alueellisten tuki-

alueiden väestöpeittoon että tuki-intensiteetteihin.

Harvan asutuksen määrittely suuralueitasolla (NUTS II) komission esittämän NUTS III -tason sijasta on perusteltu. Kuten jatkokirjelmässä on todettu, NUTS II -määrittelyä tukee myös se, että kaudella 2007—2013 EAKR-ohjelmat laaditaan asetusesityksen mukaan NUTS II -tasolla. Ohjelma-alueiden ja valtioneuvoston tukialueen yhdenmukaisuus selkeyttää toimintaa.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että EU-ministerivaliokunnan pöytäkirjaan tehtiin valtioneuvoston esityksen mukaisesti seuraava mer-

kintä: "Tulevalla rakennerahastokaudella Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueet (NUTS II -taso) tulevat sisältymään kokonaisuudessaan EU:n rakennerahasto-ohjelmien piiriin". Valiokunta pitää tätä linjausta merkittävänä ja korostaa lisäksi aluekeskusten merkitystä kehityksen vauhdittajana vaikutusalueeseensa nähden lähtökohtana yhdenvertaiset edellytykset koko Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueella.

Valtiovarainvaliokunta muistuttaa myös tässä yhteydessä investointitukiin ottamastaan kannasta (VaVL 28/2004 vp) tulevassa rakennerahastouudistuksessa. Rakennerahastouudistuksessa ratkeaa, voidaanko investointeja tukea myös EU-osarahoitteisena. Lähtökohtana on ollut, että tämä voisi olla mahdollista vain konvergenssitavoitteessa. Alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteessa toimenpidevalikoima on suppeampi. Tuotannollisten investointien tukeminen ja erityisen harvaan asuttujen alueiden toiminnallinen tukeminen rakennerahastoratkai-

susta riippumatta tulee valiokunnan mielestä olla Suomen keskeisiä neuvottelutavoitteita. Investointi- ja toimintatuella voidaan vaikuttaa uusien työpaikkojen syntymiseen sekä yksipuolisen toimialarakenteen monipuolistamiseen. Samalla niillä voidaan kompensoida niitä ylimääräisiä kustannuksia, jotka johtuvat syrjäisestä sijainnista ja ilmastollisista tekijöistä, sekä hillitä heikkojen alueiden väestökatoa. Investointituet vaikuttavat myös alueen innovaatiojärjestelmän kehittymiseen. Tuotannollisten investointien osarahoitusmahdollisuus ensisijaisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa kaikissa olosuhteissa onkin näistä syistä ehdottoman välttämätön.

Lausunto

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 4 päivänä maaliskuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Olavi Ala-Nissilä /kesk
vpj. Matti Ahde /sd
jäs. Jyri Häkämies /kok
Kyösti Karjula /kesk
Jari Koskinen /kok
Pekka Kuosmanen /kok
Maija-Liisa Lindqvist /kesk
Mika Lintilä /kesk
Pekka Nousiainen /kesk (osittain)

Pirkko Peltomo /sd
Iivo Polvi /vas
Virpa Puisto /sd
Kimmo Sasi /kok
Irja Tulonen /kok
Kari Uotila /vas
vjäs. Eva Biaudet /r (osittain)
Timo Kalli /kesk (osittain)
Jaana Ylä-Mononen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Alpo Rivinoja.